

UČITELJSKI TOVARIŠ.

Glasilo

„Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani.“

Izdavatelj in urednik:

Andrej Žumer,

mestni učitelj in c. kr. okrajni šolski nadzornik.

Št. 13.

Ljubljana, 1. mal. srpana 1890.

XXX. leto.

Vsebina: Prof. Fr. Orožen — Ljubljana: O zemljepisnem pouku. (Dalje.) — Ana Pour — Vrhnika: Črtice iz dekliske šole. — F. Stegnar — Ljubljana: Delovanje „Narodne šole“. — Frančišek Jeglič — Dovje: K osnovi pravil društva v pomoč učiteljev in učiteljic, dalje učiteljskih vdov in sirot na Kranjskem. — J. Marn: Knjiga Slovenska. — Dopisi: Iz Logatca. — Iz logškega okraja. — Iz Črnomlja. — Iz kočevskega okraja. — Iz Ljubljane. — Z Dolenjskega. — Iz Šent-Jernej. — Iz Komna. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb. — Listnica uredništva.

O zemljepisnem pouku.

VI. Obzor.

Predno govorimo o obzorji in se vadimo v zavedanju, treba razviti nekaj zemljepisnih pojmov. — Učitelj popraša otroke, česar so se do sedaj naučili, in učenci naštevajo različne stvari. Potlej jih polagoma navaja, da mu odgovarjajo, kod se nahajajo vse te stvari. N. pr. Kje smo sedaj? — V šoli. — Poznate stvari, katerih ni v šoli? — Otroci naštevajo mnogo stvari. Kje pa je šola in vse naštete stvari? — V Ljubljani. — Poznate tudi stvari, katerih ni v Ljubljani? — Gotovo dobi učitelj dovoljen odgovor ter potem vpraša, kje je Ljubljana in kje so naštete stvari. Otroci bodo po mnogih odgovorih rekli: Na zemlji.

Poznate stvari, katerih ni na zemlji? — Solnce, luna, zvezde, oblaki. — Kje so pa naštete stvari? — Na nebu. — Po daljnem vprašanju po stvaréh, katerih ni niti na zemlji, niti na nebu, naštevajo se ptice, zrak, ki so med nebom in zemljo, in učitelj napeljuje učence na to, če se stvari še nahajajo drugje.

— Ne! — Kje so tedaj doslej naštete stvari?

— Na svetu.

Vse stvari so na svetu. Svet se tedaj tudi imenuje vesoljni svet, vessvet (universum).

Kako obliko pa imata nebo in zemlja? — Učitelj naj odobruje le take odgovore, katere poznajo učenci iz svoje izkušnje, kar so sami videli. Ker pa učenci bolje in več vidijo neba kakor zemlje, naj se začne z nebom.

Kakovo je nebo? — Ono je modre barve, okroglo, visoko, najvišje nad nami in najnižje na stranéh. Nebo ima sličnost s klétnimi in drugimi obloki in se imenuje radi tega tudi nebesni oblok (svod). Po vseh teh svojstvih je treba otroka prašati, da končno vé, od kod je ime „nebesni oblok“. Imamo pa različne obloke. S koščekom popirja napravimo polucilinder ter vprašamo, če ima nebesni oblok to obliko. — Ne. — Ko so učenci imenovali več oblokanih stvari, napeljujemo jih na sličnost z votlo polukroglo, katera se kakor nebesni oblok na vse strani jednako razprostira.

Moremo pa videti ves nebesni oblok? — Ne! — Zakaj ne? — Ker so nam hiše, gore in druge stvari na poti. — Učenci so večinoma gotovo na prostem opazovali nebesni oblok. — Katere stvari se pa dotika nebo nizdolu? — Zemlje. — Spodnji rob obloka se tedaj dotika zemlje. Učitelj potlej nape-ljuje otroke na to, da ima ta rob obliko kroga, v čegar sredini mi stojimo, in da je tedaj od našega stališča do roba na vse strani jednako daleč. Po tem takem ima črta, kjer se nebo dotika zemlje, obliko kroga, čez katerega na zunaj ne vidimo ničesar več.

„Okrožje, katero moremo pregledati, je obzor ali horizont“.

Idimo pa na bližnjo goro ali na cerkveni stolp, ali na ljubljanski grad. Kje vidimo več svetá v ravnini ali na gori? — Na gori. — Zakaj nas tako miče na gore? — Ker tam več in dalje vidimo. — Imamo tedaj lepši razgled, kakor pravimo. — Je li tedaj obzor povsod jednako velik? — Ne! — Kje imamo večji obzor v ravnini ali na gori? — Na gori. — „Čim višje tedaj gremo, tem večji je obzor.“

Otroke treba opozoriti na to, da se nebo samo navidezno dotika zemlje. Mi se torej varamo, če mislimo, da se nebo v istini dotika zemlje. Ako potujemo do roba, vspe-njalo se bode nebo visoko nad nami in tam ter sploh povsod obaja krog opazovalčevo stališče, ali nikjer ne najdeš dozdevnega roba, saj to tudi na krogli ni mogoče. Da je do-tikanje neba in zemlje samo navidezno, priča nam tudi to, ker se razširi naš obzor z višjim stališčem. S tem pa imamo za pozneje pri drugi priliki že važen dokaz, da ima naša zemlja obliko krogle. — (Glej: Drugo berilo „109. Strani nebá“).

VII. Zavedanje po stranéh nebá.

V drugi polovici berilnega sestavka „109. Strani nebá“ (Drugo berilo) se o tem govori, kako se najdejo štiri glavne strani sveta ali nebá, ali kako se zavedamo. Nikakor se ne morem sprijazniti s tem načinom zavedanja, kakor je v berilu in splošno še v navadi in

sicer iz tehtnih razlogov ne. Koncem 109. berila se bere: „Otroci, obrnite se proti vzhodu! i. t. d.“ Kedaj pa imamo priliko natančno opazovati vzhodno točko? — Samo dvakrat na leto in sicer 21. sušca in 23. ki-movca; to je tedaj prvega pomladanskega in prvega jesenskega dné, ko solnce natanko vzhaja v vzhodu. Po 21. sušci se pa solnčni vzhod navidezno premika proti severu in 21. rožnika vzhaja solnce 35° proti severu od vzhodne točke oddaljeno. Potem se solnce zopet premika nazaj proti vzhodu in 23. ki-movca vzhaja zopet natanko v vzhodni točki. Jeseni se premika solnce proti jugu in 21. grudna vzhaja 35° proti jugu od vzhodne točke oddaljeno. Otroci imajo po tem takem samo dvakrat na leto priliko opazovati vzhodno in zahodno točko.

Ob solnčnih dnevih pa je vasakokrat mo-goče opazovati severno in južno točko in sicer ravno opoldne. Najti je treba poldnev-nico (Mittagslinie). Znano je, da pada senca vsacega razsvetljenega neprozornega telesa ravno nasprotno od one strani, od katere dobi razsvetljavo ali luč. Senca pa je tem krajša, čim višje stoji luč, ki razsvetljuje teló. Solnce nam stoji opoldne najvišje, tedaj imamo opoldne najkrajšo senco, kar je obče znano. Treba je tedaj najti črto, v katero pada senca kakega tankega telesa. Postavimo natanko opoldne ravnilo navpično na vodoravno mizo ali desko, tedaj je njegova senca najkrajša in pada natanko proti severni točki, ker stoji solnce na severni polobli najvišje natančno na jugu. Črta, katera reže pravokotno pol-dnevnicó, veže pa vzhodno in zahodno točko. — Drugi tehtni vzrok za ta način zave-danja je zemljevid. Tudi na zemljevidih gledamo proti severu in potlej imamo na desno vzhod in na levo zahod, severu na-sproti je pa južna točka. Kakor razvidno je tudi metodično napačno, če se zavedamo v sobi ali na prostem s tem, da se obračamo proti vzhodu, a pred zemljevidom se zopet obračamo proti severu. Otrokom se na ta način po nepotrebnem otežuje delo tako, da si ne morejo lahko pridobiti pravega pojma o zavedanju.

Rekli bomo po tem takem pravilno: „Otroci, obrnite se proti severu! Katera stran svetá je za vami, katera na desno, katera na levo?“

Otroci pa še ne vedo, kje je sever. Učitelj jih mora napeljavati na to, da sami najdejo severno točko. Praša naj po njih senci v različnih dnevnih časih. Gotovo bode znano otrokom, da je zjutraj njih senca najdaljša, in da se vedno krajša proti poldnevi, potlej pa proti večeru zopet vedno daljša. Po vprašanjih bodo otroci tudi spoznavali, da vrže vsako teló tedaj tudi človek svojo senco ravno nasprotno od iste strani, od katere pride luč ali solnce, in da je senca najkrajša, kadar je luč najvišje nad nami. Otroci gotovo vedo, pri katerem oknu sije solnce zjutraj in pri katerem opoldne v šolsko sobo. S pomočjo ravnila ali pa žreblija skušajte v različnih dnevnih časih pokazati senčno smer, in poldanska senčna smer podaljšana do stene nam kaže severno točko. Če pa podaljšamo črto na nasprotno stran dobimo južno točko.

Pod milim nebom pa se bodo otroci lože zavedali. Zabije se pred šolskim poslopjem ali v vrtu na prostoru, na vse strani prosto ležečem, na zgoraj poostreni kol tako, da stoji navpično. Opazujmo z učenci senčno smer zjutraj pred poukom, med odmorom, opoldne, popoldne zopet pred poukom in po končanem pouku. Učenci naj na zemlji zaznamenujejo senčno smer pri vsakem opazovanju. Sedaj se bodo lahko zavedali. Če

imate že določeno poldnevnico, zabijte na navpičnem kolu drugi kol ali palico vodoravno v poldnevniški smeri. Tretji kol na tega pravokotno položen kaže vzhodno-zahodno smer.

Sever imenujemo tisto stran, kamor je opoldne obrnena senca. Če pogledamo proti severu, imamo za sabo jug, na desno vzhod in na levo zahod.

Tako poznamo zdaj glavne strani nebá. Če pa vadimo otroke v zavedanju ter poprašujemo po leži različnih stvari, uvideli bomo takoj, da nam ne zadostujejo štiri glavne strani nebá za natančnejšo določitev. Mnogo stvari ne leži ne na severu, ne na jugu, ne na vzhodu, ampak v sredi med dvema stranéma. N. pr. cerkev stoji med jugom in zahodom in ne moremo reči, da je na jugu, a tudi ne na zahodu. Pomagajmo si tedaj na ta način, da imenujemo združeni obe strani nebá in rekli bomo: „Cerkev leži na jugozahodu“.

Pri zavedanju smo spoznavali kot najvažnejši točki jug in sever in radi tega stavljamo pri imenovanju „stranskih strani nebá“ jug in sever kot prvo besedo ter potem dobimo: jugozahod, jugovzhod, severovzhod in severozahod. Če stojé v šolski sobi stene po štirih glavnih stranéh nebá, potlej padajo ogli v stranske strani nebá, ali pa obratno. Za otroke v ljudski šoli bode vsekako zadostovalo, ako poznajo osem stranij nebá.

Prof. Fr. Orožen — Ljubljana.

Črtice iz dekliske šole.

V mestih in trgih so se v novejši šolski dóbi, kjerkoli denarne razmere dopuščajo, ustanovile dekliske šole, kakor tudi že obstoječe razširile. S tem se je zadostilo šolski tirjatvi, da se mladina, kjerkoli razmere dopuščajo po spolu loči. Važno in potrebno je za sleharni narod, da žrtvuje izreji svojih hčerá mimo oni svojih sinov vso pozornost in vestnost. Slednje že zahteva napredek časa. Poglejmo minuli vek že predkristjanske dóbe.

Prezrimo svetu zaprtega Kitajca, kratko mislečega Indijana in bojaželjnega Perzijana. Obrnimo svojo pozornost umetnim Grkom, vrlim, slavnim Rimljanom, kakor tudi starim Nemcem. Omenjena ljudstva so že v oni stari dóbi v svojem prvem razvoji spoznala važnost svoje hčere primerno vzgajati. Razmere časa in duševnega mišljenja jim sicer niso pripustile, da bi se deklice v vednostih javno poučevale, kakor dečki. A vsled tega je vrla

Rimljanka vso svojo skrb in pozornost obračala v to, da svojim hčeram ono duševno omiko podeli, ki so jo razmere časa zahtevale.

Prevrat, kojega so križarske vojske provzročile v socialnem in sploh duševnem življenju, vplival je tudi dokaj na žensko vzgojo in pouk. Mimo tega, da so matere svoje hčere urile v ročnih delih in v vseh vedah, ki dičijo vrlo gospodinjo, jele so se tudi deklice skupaj z dečki javno v branji poučevati. Hčere plemenitažev, grofov in knezov so se poučevale tudi še v francoskem in latinskem jeziku. Pri tem napredku ženske vzgoje, ki so ga križarske vojske provzročile, ostalo je do reformacijske dóbe. Le malo prej so si mesta ustanovila svoje samostojne dekliške šole.

Treba nam je torej 400 let v zgodovini vzgoje v minulost seči, da dospemo do prve ustanove dekliške šole. Tako so se širile dekliške šole v teku zadnjih stoletij bolj in bolj, pri nas pa posebno v zadnjem desetletju. Prevažen faktor je za sleharni narod, da vzgoji svojih hčerâ vso pozornost obrne. Nek pedagog premišljuje, kako li dospeti do dobro vzgojenega naroda, pravi: „O dajte nam dobre žene in matere, koje bodo sposobne, svoje otroke prav vzrejati“.

Kateri so li isti pripomočki, ki naj se jih učiteljica dekliške šole posluži v omenjeni smoter? Prazno podlago bi imela vsaka veda, ako bi ob enem ne blažila duh in srce. Glava in srce naj se razvijata v pravem ravnotežju in lepem soglasju. Gorje bodočemu narodu, ako bi se mladini le glava bistrila in polnila z vednostimi ter ob enem ne blažilo in mečilo srce. Posebno je nam odgojiteljicam na dekliških šolah skrbeti, da se nam nikdar ne bode očitalo, da delujemo v smoter moderne fraze, ki se očita novemu veku: „V znanji je moč“ — Mimo tega, da učiteljica učenkam vestno podaje ono znanje, ki ga učni načrt predpisuje, naj se vedno ogiba omenjenega nazora, temveč oziraj se na plemenitenje srca in blaženje duha. Kako je pri pouku blažiti srce in duh, je vsakteremu odgojitelju dovolj znano. A vkljub temu se mi zdi slednje zelo važno omeniti. Kajti

marsikatera mlada učiteljica bode posebno pri neugodnih šolskih razmerah, ki se nahajajo na deželi, rada krenila s pravega pota — ter morda v izvršitvi učnega načrta svoj cilj iskala. Mnogoletna izkušnja me uči, da tako poučevanje bi ne bilo uspešno, niti pravilno. Ne bodi Ti žal, draga tovarišica, posebno ako deluješ na dekliški šoli, za dragi čas, katerega porabiš v to, da blažiš um in srce. Obilni sad, ki ga bodeš žela, dal Ti bo dokaj plačila. O težkem vzdrževanju dobre discipline se Ti ne bo nikdar pritožiti. Kjer vlada plemenito srce, tam vlada ljubezen. Ako Te mladina — mlada srca nežnih deklic ljubijo, kaj zahtevaš li večje plačilo truda, ki ga provzrokuje pouk in vzgoja. Ako po tem smotru deluješ, ne bode Ti šola mučilnica, kjer Ti je vsak dan toliko ur bivati, nego prijetno, drago bivališče, kakor Ti je brezdvomno stanovanje Tvoje, koje si po svojem ukusu uredila.

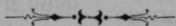
Na dekliški šoli je treba odgojiteljici uriti deklice ter jih usposobiti v potrebnih lastnostih, ki dičijo bodočo gospodinjo. Te so: ljubezen do materinega jezika, ljubezen do reda, snažnosti, varičnosti, delavnosti in pobožnosti. Zgodovina in zemljepis, koja predmeta se v ljudski šoli v zvezi poučujeta, imata glavni namen, v otroška srca vcepiti ljubezen do domovine, materinega jezika in udanosti do vladarja. Temu pouku naj tudi učiteljica dekliške šole obrača vso pozornost in vestnost. Pričetni pouk vsacega predmeta nam je iskati v nazornem nauku, koji bodi vestno in temeljito urejen, da doseže zaželjeni smoter. Otrok ima v sebi razne zmožnosti in čute, treba je te s posebno previdnostjo gojiti, da obrodé zaželjeni sad. Že v prvem šolskem letu bodi nazorni uk tako urejen, da se otrok uči spoznati najprvo to, kar mu je najbliže. Iz ogledovanja sledi pojem, iz tega slednjič razsodek. Ako si, draga tovarišica, domači kraj, prirodne lepote temeljito predočila svojim učenkam, gotovo je, da si že prvi korak do zmage storila. Domač kraj je v resnici najlepši kraj za našo mladino, katerega začjenja sedaj s spoznavanjem ljubiti. Ta

ljubav se bode širila v nežnih otročjih prsih bolj in bolj, kolikor bolj je učiteljica sama vneta za domovino in jezik svoj. V budilni izgled domovinske ljubezni naj Ti služi čestokrat drobna ptičica, ki nas jeseni zapusti, a sleharno pomlad jo ljubav do domovine pripelje nazaj v domač kraj. Ako že ptičica toliko ljubi kraj, kjer se je izvalila, kako bi li otrok, obdarovan s spretnostimi na duši in telesi, ne ljubil kraja, kjer je zagledal luč sveta, trgal nežne cvetlice, sploh v veselji in igri preživel svoja mladostna leta. Preobširno bi mi bilo še dalje vse čine navajati, ki jih imamo na razpolago pri omejenem pouku, v probudo domovinske ljubezni. Povdarjam le to, da je buditev domovinskega čuta na dekliški šoli jednako važen faktor, kakor na deški.

Ako si, draga tovarišica, kot blaga domorodkinja vestno budila domovinski čut in ljubav do jezika svojega, vzgojila si deklice, kojim se dozdeva, da so se probudile iz zimskega spanja. Kajti odprlo se jim je zlato polje domovinske ljubezni. Kdo jih ne pozna onih sladkih trenotkov? Človek izpozna, da ima domovino: sme jo, da, mora jo iz vsega srca ljubiti. Istinito je, da se bode mehko, mlado srce deklic oklenilo domovine in vse misli bodo nji posvečene. Pregovor pravi: Navadite se slovenskega in vajeni boste slovenskega. Šola ima namen in dolžnost, mladino po

moči izuriti v pravilni rabi materinega jezika. Ako je učiteljica tudi ta namen po moči dosegla, vzgojila je narodu vrle žene in dobre matere. Žena ima tu glavno nalogo. Ona vcepi v mlada srca svojih otrok sladke besede svojega jezika; od nje je odvisno, kako bode pozneje otrok izražal svoje misli, svoja čustva. Ako bodemo vse učiteljice, ki delujemo na dekliških šolah, po tem gaslu delovale, v svesti bodimo, da bode narodna samozavest prošnila vse kroge. Napačno mnenje, da nima naš jezik jednake vrednosti, nego drugi moderni jeziki, da je naš jezik le za nižje sloje, da bi bilo moderni dami morda celo sramota, ako bi se na javnih prostorih posluževala našega jezika: to mnenje, ki je še močno razširjeno med našim modernim ženstvom v mestih, bode potem polagoma izginilo iz našega naroda. — Na noge torej, drage domoljubkinje in tovarišice! — Proč z napačnimi nazori, s kojimi se bori moderno ženstvo našega naroda. V prosep pravim nazorom pomози nam Bog! Mimo tega, da skrbno gojiš ljubav do jezika svojega, isto tako skrbno goji tudi ljubezen do snažnosti, varčnosti, delavnosti in pobožnosti!

Ako si, draga tovarišica, tako vestno delovala v svojem poklici ter po moči širila narodno zavest, v svesti si bodi, da si po moči pripomogla v probujo naroda svojega, to Ti slajšaj ure življenja! Živela nisi zamán na zemlji! Blagor Ti! Ana Pour — Vrhnika.



Delovanje „Narodne šole“.

Dné 3. rožnika t. l. je imel odbor „Narodne šole“ sejo po nastopnem dnevnem redu:

1. Dosedanje društveno delovanje v tem letu.

2. Poročilo o blagajničnem stanju.

3. Rešitev nekaterih prošenj.

4. Razgovor o predlogu občnega zbora.

K prvi točki dnevnega reda. Vzlic rastočim potrebam ljudske šole ima odbor prav težavno stališče. Z jedne strani bi „Narodna

šola“ rada vsem zahtevam zadostila, z druge strani pa mora svoje delovanje uravnati in omejevati po svojih denarnih silah, ki odboru velevajo: Do sém — in ne dalje! Naj to okolnost častiti gg. društveniki blagovoljno pomislijo, ako niso s povračili in darili po vsem zadovoljni. Res je, da večina udeležiteljev svoj donesek vloži pri „Nar. šoli, a glede na obilico povrnjenega blaga so vplačila redoma le skromna in podpore — izrekoma izdatne podpore, kakoršne so deželna,

mestna in hranilnična, le redke, reči smemo jedine, s katerimi more odbor računjati. Da bi društvo ne imelo samo zajemalcev, ampak tudi donašalcev, s kojimi se ponašajo druge humanitarne naprave razmerno v velikem broji, potem bi „Narodna šola“ storila še več in rada naklanjala ljudskim učilnicam učnih potrebščin, saj je obče znano, da nedostaje nekaterim šolam še najvažnejših učil, da ne govorimo o tem, kar treba otrokom pri nauku v roke dajati tekom vsega šolskega leta. Odbor ima z dopisovanjem, naročevanjem, razpošiljanjem in vknjiževanjem prav obilo, večkrat jako utrudljivega posla, in da more ta posel reševati, pripada mu še kočljiva naloga, da skrbi sam tudi za sredstva v pokritje društvenih stroškov. Hvala Bogu, da je med „imeti in dati“ bilo dosedaj vedno ono dobrodejno ravnomerje v društveni blagajnici, katero je „Narodni šoli“ omogočilo in utrdilo 17letni obstanek.

Število društvenikov je letos naraslo, ker je dosedaj že 100 ljudskih šol, torej za 11 več kakor vlani vse leto, deležnih bilo blagotvornosti „Narodne šole“, učiteljev pa se je do danes vknjižilo 42. Razven teh je 15 ljudskih šol dobilo brezplačne podpore, kar se po vsem ne vjema z določilom § 8. društvenih pravil, po katerem imajo samo „pravi udje“ pravico do povračila, to so isti, ki plačajo 1 gld. letnine v društveno blagajnico.

Z ozirom na število ubogih otrok v podpiranih šolah in z ozirom na to, da mnogo šol za majhen donesek dobiva 3, 4 ali celo 5kratno povrnilo, in z ozirom na § 11. društvenih pravil, ki določuje, da sme odbor po možnosti učila darovati ubožnim šolam in učiteljem, prosi načelnik, da odbor to odredbo „posticipando“ odobri, saj se darila obračajo v blag namen, za omiko naše mladine.

Vrednost razposlanega šolskega blaga iz naša nad 1000 gld.; po pošti se je dostavilo udom 102 zavoja, ki so tehtali 8949 kg; 54 zavojev blaga se je po zasobni poti odposlalo; ako se za vsako teh pošiljatev poprečno še računja 7 kg, torej tehta vsa množina šolam naklonjenega blaga = 12 meterskih centov.

H temu je še prišteti več pošiljatev, ki so se potem „Narodne šole“ naročile za 4 ljudske šole pri založniku in so bile neposredno dostavljene naročnikom. Tudi te pošiljatve tehtajo krog 3 q; torej je bilo vsega blaga krog 15 q razposlanega.

Zahvala gre v prvi vrsti častitim darovateljem za znatne podpore, in umestno je, da se odbor za izredne darove najiskreneje zahvaljuje.

„Narodni šoli“ so naklonili:

Visoki deželni zbor	200 gld.
Veslavni mestni zbor	200 „
Slavna kranjska hranilnica	200 „
Slavna posojilnica ljublj. okolice	10 „
Prebl. g. vitez dr. Močnik v Gradci	15 „
Iz čitalniške nabiralnice	2 „
Preč. g. župnik v Slavini	2 „
Veleč. g. J. Mercina v Gorici	1 „
Skupaj	630 gld.

Odbor se priporoča tudi drugim prijateljem in dobrotnikom, da bi blagoizvolili spominjati se učencev - ubožčkov.

Zelo bi bilo odboru olajšano poslovanje, ako bi se člani pri naročilih določno izjavili, česa potrebujejo; zato prosi odbor častite društvenike, naj se pri vlogah na „Narodno šolo“ ravnaajo po tem vodilu.

1. Pri pisankah in spisovnicah naj se določuje, na kakšen način naj so črtane, t. j. število linijamenta naj se naznani.

2. Pri številnicah je zaznamovati, naj li bodo navpično ali vodoravno rastrirane.

3. Za tablice je določiti, je li treba kamenitih ali prožnih in kako črtanih. (Op. V novjšem času se dobivajo pri založnikih po jedni strani takó črtane, kakor so sedaj dopuščene številnice. Nam se zdi tak linijament jako praktičen, ker je istotako pripraven za pisanje črk, kakor za številke, pa tudi za spise vaje spretnejšim učencem na višji stopinji so ugodne, ako vsakdanjih vaj ne pišejo v zvezke.)

4. Odboru se z večkratnimi naročili naklada mnogo nepotrebnega dela; zato naj vsakdo takoj s početka šolskega leta premisli, koliko blaga bi približno potreboval od društva,

in naj po tem svoje doneske odmerja in nakazuje.

5. „Narodna šola“ principijelno ne more dovoljevati kredita, ker ji je uprava potem zelo obtežena in ne gre, da bi se člane izterjavalo.

6. Na brezimne prošnje in naročila, in k tem prištevamo tudi one, ki nosijo ponositi podpis „Šolsko vodstvo“ ali „ljudska šola“, odbor ne bode ozir jemal; za vsak urad, torej tudi za šolo, mora nekdo odgovoren biti.

7. Večja naročila na šolsko blago naj se vsaj za časa šolskih počitnic pošiljajo „Narodni šoli“, ker niti društvo, niti založnik ali tovarnar ne zmoreta tolike zaloge, da bi se vsem na mah zadostilo in takoj postreglo.

Opomnja. Že sedaj tovarna pripravlja zalogo za prihodnje šolsko leto ter po svojem agentu vzprejema naročila, na podlagi katerih se preskrbuje s potrebno množino popirja, ki je gledé na razširjenost po skoraj vsej Cislitaviji res ogromna; saj je samo „Narodna šola“ lansko leto razdala 50.366 raznih pisank in 6.300 risank.

8. Poštne stroške od posamičnih pošiljatev imajo prejemniki poravnati.

9. Časih je možno, da se pošiljatve ceneje dostavljajo po privatnem potu; v takih slučajih naj društveniki blagoizvolé način oddaje določiti; ker pa odbor ne more vsakokrat takoj naročila izvršiti, naj se odboru z dopisnico prej prijavi, kar se od „Narodne šole“ želi dobiti. Poleg nakaznic še posebna pisma odboru pošiljati ni potrebno, ker se na odrezkih lahko vse želje zabeležujejo.

K drugi točki poroča g. blagajnik:

Blagajnična knjiga podaje nastopne številke:

Do konca velikega travna tekočega šolskega leta se je oglasilo 100 ljudskih šol z doneski	437 gld. 65 kr.
42 učiteljev z doneski	134 „ 10 „
Ako se prištejejo gori omenjene podpore in darila s	630 „ — „
in ostanek lanskega leta	194 „ 43 „
je torej vsota dohodkov	1395 gld. 58 kr.

Vsota dohodkov	1395 gld. 58 kr.
v primeri s troški	1087 „ 50 „
kaže se torej prebitok	308 gld. 8 kr.,

s katerim je pa še pokriti nekaj neplačanih računov. Kakor vsako leto, ostalo bode tudi letos za prihodnjo šolsko dobo krog 200 gld., kar bode jako potrebno, ker so tirjatve ob pričetku šole največje.

Od stroškov pripada	
na ljudske šole	784 gld. 82 kr.
in na učitelje	253 „ 60 „
skupaj	1038 gld. 42 kr.

Na vsak vplačan goldinar je torej društvo vračalo povprečno 1.81 gld. v šolskem blagu.

Vrednost brezplačnih daril je ceniti na	68 gld. 27 kr.
---	----------------

Torej stane vse razdano blago 1106 gld. 69 kr.

Presežek nad stroški izvira od blaga preostalega v pretečeni društveni dobi.

Pri tretji točki dnevnega reda se je rešilo več prošenj za podporo ugodno, deloma neugodno.

K četrti točki dnevnega reda:

Po g. M. Kosa, učitelja v Velesalu navetu je odbor vsestransko preudarjal, bi li ne bilo možno za časa učiteljskih zborovanj med počitnicami napraviti v Ljubljani koncert na korist „Narodni šoli“ in „Slovenskemu učiteljskemu društvu“, ter je prišel do ključka, da tega ni moči izvesti iz naslednjih razlogov:

1. Naslov, pod katerim bi se koncert priredil, je vsekako dovolj važen in vreden vsestranskega zanimanja in izdatne podpore; vendar ne kaže apelirati na požrtvovalnost učiteljstva, ki bi z obilo udeležbo, brez kakeršne si koncerta misliti ne moremo, naložilo si prav občutljivih stroškov.

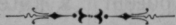
2. Vspeh koncerta bi ne bil v nobenem razmerji s stroški posamičnih vdeležencev in s stroški za priredbo: godbo, muzikalije, tiskovine, svečavo, postrežbo itd.

3. Gmotno stanje učiteljev je in bode še dolgo nepovoljno in ako se z jedne strani pojavljajo upravičene tožbe, ne moremo z

druge strani pričakovati, da bi učitelji ponášali se z imovitostjo, dasi nas veže dolžnost, vsikdar kazati pred svetom svoje navdušenje

in svojo gorečnost za vzvišeni poklic, če tudi nam sredstva tega ne pripuščajo.

Za odbor „Narodne šole“: F. Stegnar.



K osnovi pravil društva v pomoč učiteljev in učiteljic, dalje učiteljskih vdov in sirot na Kranjskem.

§ preosnovno zgoraj omenjenih pravil sem podpisani zadovoljen, vender pa predlagam k nekaterim paragrafom nekoliko prememb oziroma dostavkov, na katere naj slavni odbor blagoizvoli ozirati se in jih v poštev jemati.

Moji predlogi so sledeči:

Pri § 6. naj se opusti zadnji stavek: „a vender ni ljudski učitelj“. Po mojem mnenju je vsakdo dobrotnik, kdor kaj daruje, tedaj tudi učitelj oziroma učiteljica. Res, da učitelji nismo bogatini, a pripeti se pa vender lahko, da izmed učiteljstva kdo društvu kaj podari, če tudi le malo vsoto, dobrotnik je.

§ 8. naj se glasi: a) Razven tega pa plačujejo neoženjeni udje po 3 gld., oženjeni po 6 gld. letnine.

b) Ako hoče neoženjen učitelj itd. Ta paragraf naj se tedaj razdeli v dva odstavek zaradi popravka pri § 13. b).

Pri § 13. naj se tudi postavite črki a) in b) ter naj se odstavek pri b) glasi:

b) Vpokojeni oženjeni učitelji, ki so imeli pravice oženjenih učiteljev, nimajo pravice do prevžitnine, (§ 10. b) pač pa oni, ki so kot neoženjeni pristopili a se potem oženili in si niso pridobili pravic oženjenih (§ 8. b). To se pač lahko zgodi, da se učitelj, ko se je oženil, ni podvizal pridobiti si pravic oženjenih, a napade ga bolezen ali pa ga zadene kaka nesreča, vsled katere ga upokojé, predno si je pri društvu dobil pravice oženjenih. Ali bode mar tak učitelj, ki dobiva morebiti le prav malo pokojnine, brez pomoči, koje je še toliko bolj potreben.

K § 13 naj se pridá še odstavek c), ki naj se glasi:

c) „Vdove takih učiteljev, ki so bili do smrti kot neoženjeni udje pri društvu, dobe polovico možu odmenjene prevžitnine kot pokojnino“. Na ta način, upam, pač ne prirastejo društvu posebno veliki troški, a prigodi se vender le tak slučaj prav lahko, s čimur se bo vdovi z malim zneskom polajšalo v zadregi in pomanjkanji.

K § 17. naj se dostavi: Ako se pa vdova, ki dobiva pokojnino od tega društva, omoži s kakim nedruštvenikom, če tudi ni učitelj, dobi, ako zopet vdova postane, četrtno prejšnje pokojnine. Vdova je skoraj vsaka potrebna pomoči, toliko bolj pa še taka, ki je v slabem gmotnem stanji. Ako bo taka vdručič-vdova le količkaj premožna, ne bo se ji vredno zdelo prositi za te male krajcarje.

§ 19. naj se tako-le izpremeni in popravi:

Za pokojnino, vzgojnino in prevžitnino se prosi pri društvenem odboru z nekolekovano prošnjo. Vdovenaj dokažejo zakonsko zvezo, vkupno življenje in vdovstvo,*) otroci pa svoja leta (s krstnim listom), učitelji pa, da so upokojeni.

Vsa ta dokazila, (poročni, mrtvaški in krstni list), naj so nekolekovana ter naj imajo le uradni župnijski pečat; krstni list pa za vse otroke jeden zadostí, ter kar na navaden popir in ne na obrazec napisan, ter naj ima vsak tak spis zgoraj dostavek: Brez koleka v

*) Dokazati morajo s poročnim listom, s potrdilom krajnega šolskega sveta in župnega urada, da sta skupaj živila, ter mrtvaškim listom svojega moža.

svrho pridobitve pokojnine oziroma vzgojnine. Morebiti bi hotelo društvo samo natisniti take obrazce, ter bi jih vsakemu udu po nekaj odposlalo, da bi bili v potrebi pri rokah. Ta dokazila so draga, posebno če pomislimo, koliko taci mora imeti vdova s petimi ali šestimi in morebiti še več otroci. S tem pa nočem tajiti, da se dobé med duhovniki tudi taki, ki v takih slučajih pristojbino (takso) opuste in le koleke računijo. Pa tudi koleki po 50 kr. pri večjem številu dokazil nekaj vržejo, kar vdova le težko plača.

Slavni odbor naj poskusi to vpeljati, ako zakonite določbe niso proti temu.

To so moji nasveti in predlogi k osnovi novih društvenih pravil. Nikomur nisem nič v škodo nasvetoval, ter vsakemu hočem le k dobremu pomagati. Da pa vsem društvenikom ti predlogi ne bodo všeč, že naprej vém. Vender pa bi bilo dobro, ko bi se te poprave vzprejele, ker s tem bi se društvo oziroma društveni odbor izognil marsikateri neljubi sitnosti.

Na Dovjem, dné 8. rožnika 1890.

Francišek Jeglič, društven ud.

Knjiga Slovenska

XIX. veku.

*

Glasnik Slovenski Janežičev l. 1858 str. 13: Drobtinica iz slovenske slovnice . . Dalje sledi, konec sledi (continuatio, finis sequitur) napačno nam. bo sledil (Fortsetzung folgt d. i. wird folgen). — L. 1860 str. 24: Kako naj se zemljopisne imena družih slovanskih narečij pišejo slovenski? — L. 1861 str. 6: Zastran rodivnika — v zvezi s spiskom v Novicah l. 1859 — nasprot Levstikovemu sostavku v Glasniku (VI. 5. 6): „Še nekaj zastran rodivnika“. — L. 1862 str. 64: Slovniška drobtinca — zastran besedic sem si je, me te se, mi, ti si itd. v poglavitnih pa odvisnih stavkih podružnih, pogojnih, popraševavnih itd. — z ozirom na druge slovanske narečja — v zvezi s sostavkom v Novic. 1853 — 55. — L. 1863 str. 90: Slovniške drobtine — moči in morati, môrem in moram; bralec, volilec, rodilnik nam. bravec, volivec, rodivnik, delavec, pevec, pivec, ktera pisava ne more biti napačna, ker se opira na staro slovenščino (str. 91). Trpna oblika s pristavkom zaimka se (nem. man) se nikakor ne prilega povračavnim glagolom (str. 126). — Slovenska Slovnica za domačo in šolsko rabo. V predgovoru l. 1863 A. Janežič hvalo daje vzlasti M. Cigaletu, da mu je vrlo pomagal pri sostavi omenjene slovnice.

Matici Slovenski vnanji odbornik je bil M. Cigale od I. občnega zbora l. 1865. V seji 7. jun. 1866 izroči nasvet, naj Matica izdâ filozofično propedeutiko t. j. psihologijo in logiko, da se ustanové toliko potrebni naučni izrazi in s tem Slovencem sploh omogoči pogovarjanje o znanstvenih rečeh. Zakaj tega dela ni zvršil on, pripoveduje v predgovoru „Znanstvene Terminologije“; prevzel pa je l. 1869 Atlant Slovenski ter ž njim dobil več truda in dela, nego bi se komu račilo pozdevati, pravi sam v omenjenem predgovoru (str. IV), z atlantom, kateri tudi v sebi hrani nekaj znanstvenih izrazov, in s katerim smo, da si je mala stvar, vendar nekako pretekli druge avstrijske Slovane. Dodelal ga je l. 1877 v 18 obrazih: Obraz cele zemlje v polutah. Evropa. Azija. Afrika. Severna Amerika. Južna Amerika. Avstralija. Španija in Portugalsko. Francija. Nizozemsko in Belgija. Velika Britanija in Irsko. Skandinavija. Nemško Cesarstvo. Avstrija. Švica. Italija. Rusija. Turčija in druge Vzhodne Dežele. — Vrezal na kamen in tiskal F. Köke na Dunaji. Založila in izdala Matica Slovenska.

V Novicah l. 1863 Cigale napoveduje Čopovo slovensko knjigopisje, katero iz ostaline P. J. Šafaříkove ima na svetlo dati J.

Jireček. Oménivši starih — igavcev kaže, kako naj trebi se slovenski jezik, da pišimo p. umém, smém nam. umejem, smejem; tuj nam. ptuj, dadó nam. dadé; dve ženi ste bili, dolžnost in modrost ukazujete nam. sti bili, ukazujeti (str. 27). — Str. 417 je z ozirom na Podgorskega razpravo priobčil „Še eno o besedica^h an, anti, ni, niti“ — in po le-tega drugem spisku l. 1864 (str. 27–36): „Dalje o veznikih ni, niti (str. 59–66)“. — „Drobtinice iz slovenske skladnje“ (str. 316) se vjemajo s spiskom v Glasniku (1862 str. 64–67) o pravilnem postavljanju glagola pomožnika in pa osebnih zaimkov. — „Mrvica iz slovenskega besedoslovja“ (str. 351) veléva narodno gospodarstvo, pisavec ali učitelj narodnega gospodarstva nam. narodarstvo (Nationalökonomie), narodar (Nationalökonom); sedanjost, prihodnjost, skrajnjost nam. sedanjest, prihodnjest, izkranjest. — L. 1865 str. 190 Lomski nasproti Jezičniku in Danici dokazuje, da je način pisanja brez e (smrt, prt), bodi že ali ne bodi **r** samoglasnik boljši, razločnejši, krajši po prostoru, hitrejši po času, vzajemen s Čehi in Slovaki, Srbi in sedaj tudi s Hrvati itd.; okolnost nam. okolnost ali okoliščina. — Str. 365 poprašuje, bodé-li pri nas **r** samoglasoval edino v korenskih zlogih in morebiti še v tistih končnicah, v katerih je náglas na zlogu z **r**-om (na pr. srebrni prstan), ali pa tudi v vseh ali nekterih brezna glasnih zlogih končnic in pripon, ki imajo **r** v takem razmerji. . Mene vselej zbóde, kadar kje z očesom naletim na besede: oktobrski, ministrstvo, ogrski (srb. ugarski, čes. uharski), istrski (srb. istarski), bedrce srb. bedárce itd., dasi ima Miklošič na pr. jadrno, rebrnica. „Nektere opombe k Zemljepisni začetnici g. Jesenkota“ (str. 398–9), s kterimi se nekako vjema J. Ogrinec v Slovencu l. 91. Na pikri napad (str. 415–425) gosp. J. P.: „Jesenkova zemljepisna začetnica in pretres poslednjega pretresa v 49. listu Novic“ — odgovarja Cigale v Novicah 1866 str. 3–11 mirno pa rezo: „Še enkrat g. Jesenkotova zemljepisna terminologija“. Iz takih razprav človek res spozná, da treba je čuti oba zvona. — „Dve tri opom-

bice“ zastran slovenske terminologije, katero naš sloveči pisatelj g. Erjavec po Glasniku oznanja za mineralogijo (str. 273). — L. 1867 str. 52: „Recimo katero“ — zoper uže nam. že ali vže, na sedli nam. sedlu, narečije, možije, Hrvatije nam. narečje, je je nam. ga jih po Levstiku; str. 327 o knjigi: „Oblast in opravi, ktere imajo občine in župani z občinskimi odborniki vred“ — nektere besede na pr.: zakon Gesetz; sveti zakon Ehe, svetizakonsk; ženitev, ženitven, ženitvanjsk Heirat; občinec, občanar nam. čes. občan; popisak Inventar, zapisnik Protokoll, priklad Zuschlag, nastanitev, nastanjevanje nam. vstanitev Einquartierung itd. — L. 1868 graja v „Slovniške drobtine“ razvado, da se rodivnik tolikrat postavlja pred samostalnik, od kterega je odvisen p. Slovenske Matice odbor, svoje matere edini sin nam. odbor Matice Slovenske. Če je dobro rečeno: Prišel je našega soseda sin, rekel je mojega brata hlapec; ne bode se več dobro podalo, če hočem povedati na pr.: Nisem videl našega soseda sina, slišal sem od mojega brata hlapca; posojilo, ne posojivo; rodilnik ali roditelj? Iz pravilo, plačilo je pač pravilen, plačilen, a iz pisava, veljava ne gré pisalen, veljalen, sicer bi bilo celó držalni zbor nam. državni! Prav je p. kraj morja, voz sená, zidanje hiše, pisanje zgodovine itd. Varujmo se kakofonije, ogibajmo se vsakega partikularizma (str. 3. 11)! V posebnem dopisu z Dunaja (str. 127) se Cigale moško poteguje za čast pesnika Koseskega nasproti zarobljenemu naletu Stritarjevemu v Glasniku (bobovica itd.) na njegovo zasluženno slavo, kakor tudi l. 1870 str. 13 resnobno graja njegovo in Levstikovo nedostojno počenjanje s slovenskimi zaslužnimi voditelji in veljaki. L. 1868 piše „Tudi nekaj o slovensko-nemškem slovarju“ zoper nasvet, naj se Italijanom na korist vsaki slovenski besedi dodá tudi latinski pomen, in l. 1869 str. 127 pripoveduje svoje in dr. Miklošičevo mnenje o Levstikovi tiskani poskušnji na besedo „slovo“, da je cela ta osnova nepraktična in da bi Levstiku, hotečemu po tem razmerju izdelati celo knjigo, predno bi došel do po-

lovine, moralo od dela pero razvneti se in izgoreti... Praktičnega zanesljivega slovnika potrebuje zdanji rod. Zares popolno pa — to se vé da — ni nobeno človeško delo, torej tudi to ne bode, če bi se še tako dolgo čakalo in priprave delale itd.

Ko so mlajši pisatelji hitrejši jeli novotariti v pismenem jeziku slovenskem, in po hudi bolezni svoji priobčeval je Cigale sem ter tje v Novicah svoje opazke brez podpisa: na pr. l. 1871 str. 290: Ka ali da; kostij, živalij nasproti gostij, ladij, češ, mi Slovenci smo včasih res čudni patroni: enkrat hočemo ves naš jezik slovenski potopiti v hrvaški, — drugikrat pa gojimo tak slovenski partikularizem, da silimo v občno pisanje besede, ki so znane le v kakem slovenskem kotiču. — Nova pisava neštetihih teh besedi: nima kostij, pet pedij, mnogo ljudij, deset dnij, od hudih boleznij, debelejših nitij — jako moti človeka. Najbrže je Kurelac prvi skušal oživiti to starico, a med Hrvati ni našel posnemalcev, pravi l. 1873 str. 83. Tudi pisanje „nijsem, nijsi, nij; nijmam“ — nima trdnejšega stala. Ni še dolgo, da isti pisatelji, ki pišejo dandanes „nij, nijso, nijmajo“, pisali so „nej, nejso, nejmajo itd.“ — Hrvatje držeči se krajše pisave, pišejo j samo v tretji osebi edinega števila: „nisam, nisi, nije“. „Slovniške drobtinice“ kažejo v raznih zgledih, kar stavkoslovje uči, kako se več stavkov skrajšuje v en sam stavek (str. 100) p. Deček se ozira za srako na lipi sedečo, ne pa: za na lipi sedečo srako; pisma pisana v jeziku nam neznanem, ne pa: v nam neznanem jeziku pisana itd. V cerkvi se poje; neprilčno pa bi bilo: V cerkvi se ne smeje, nego se spodobno drži. Na dvoje, na več kosov razdeliti, ne pa: v dva, v več razredov itd. — Prav v njegovem duhu je spisal nekdo „Ka-kavcem“ za poduk in kratek čas razpravo v Novic. str. 173, pa J. K. str. 213—352 pod naslovom: „Najnovejša slovenščina“. — Da je v Novic. l. 1874 str. 100 sostavek: „Kako pisati besede po izviru latinke“ p. glagole, samostavnike, pridevnike — njegov, vidi se iz naslednjih, v katerih se vedno nanj opira. Novodobna,

novošegna ali mladonožna (!) je napaka p. ozir ali oziroma lanske letine smemo reči nam. o lanski, oziroma (beziehungsweise, respective) predlanski letini veljá itd., kajti „ozir, oziroma“ ni predlog (str. 140). Novice prinesó dopis t. j. bodo prinesle. Napaka iz grde nevednosti je: hoditi k učitelji, nasprot mnenji nam. k učitelju itd. (307). „Pobirki iz knjig, pa sine ira et studio (346).“ — „Še nekaj na korist naši mili slovenščini“ z ozirom na vseučilišče pa jugoslavensko akademijo v Zagrebu (str. 364—372). Kaj pomaga opominjanje, ko nas je toliko nemškutarjev, to je, nemško mislečih, če tudi slovenske besede rabečih! — L. 1875: Nekoliko vrstic o slovenskem besednem redu. Ponovljen, živo potreben opominj nekaterim pisateljem... V dokaz in zgled nekoliko stavkov iz Vukovih vzoritih knjig (str. 40—47)... Mrvice slovniške in slovanske (str. 65—109) na pr. O rabi deležnikov prislovnih in pridevnih. Delaven, delavec ne pa delalec, veljaven (str. 73); tako dajaven, obetaven, mečiven (108); in prav dobro str. 377: Še enkrat l in v v besedah izvirajočih od glagola. Po Miklošiču: davec, pivec, igravec, brisavka, likavnik, padavica, trepavica itd. nasproti pa: pogorelec, prišlec, stalen iz stalo, pravilni, plačilni iz plačilo itd. — Prebiti, prehoditi, premeniti, ne: probiti, promeniti (82). Moralno, meterska mera, ne pa: moralčno, metrična mera; jeli, li, ali: steli zdravi? jeli tvoj brat domá, nam. jeli ste zdravi? jeli je tvoj brat domá? Smem li se zanesti nam. se li smem zanesti; žrtvovati, žrtva, žrtvenik nam. žrtovati; manjšina ali manjina nam. manjščina (str. 91); meritorni, provizorni, sekundarni, ne pa: provizorični (109). — Nekoliko posnetkov iz Miklošičeve sintakse (str. 183—226). Vzemi in beri! — „Le kdor piše infinitiv na noti (sklenoti, ganoti), ta sme v participu po staroslovenskem vzoru pisati sklenen (193)“. Beseda o različni pisavi slovenski. Poseben nasvet Cigaletov slavnemu odboru slovenske Matice v blagovoljni prevdarek, z odgovorom (str. 249—258). V Trebinju, na

Cetinju nam. v Cetinjah: iz Stolca, na Jastrebcu nam. iz Stolaca, Kragujevaca! Nikšiči, ne Nikšiče; Hercegovina nam. Ercegovina (338). Ali naj pridevnike (adjektive) od zemljepisnih lastnih imen pišemo z veliko začetno črko ali z malo? ... „Kar se tiče samostavnih lastnih imen, pišejo jih dandanes vsi Slovani z veliko začetnico, vendar v pisanji pridevnikov se močno ločijo na pr. Vuk, Daničić, Rački, Čehi, Rusi itd. Jaz torej mislim, da bi pridevnike vsaj od imen, mest, trgov in vasi in tako tudi gorá in vodá in podobnih bilo primerneje pisati z veliko začetno črko (361)“.

V Novicah l. 1876 str. 104 kaže po Navratilu, kako je po slovenski pravilno pisati nemški „ohne dass, ohne zu;“ tudi goli „ne da bi“ se redkoma prilega; ta profesor podučuje učence v geometriji, a geometrijo uči, razlaga, razklada, pa ne: podučuje geometrijo, matematiko (105) Tvorница hrv. nam. tovarna, fabrika. O ženskem dualu pri glagolih... V dozdanjem slovenskem slovstvu premaguje oblika: sve, ste, in najpred bi dosegli edinost, ako bi se je vsi po-

prijeli (cf. sva, sta; svi, sti str. 151). — L. 1877 v „Slovniški mrvici“ o ozirnih ali relativnih stavkih, o pravi rabi dovršnih in nedovršnih glagolov, o nenavadnem besednem redu itd. pravi v pristavku Cigale: „Nagovarjal me je že včasih kdo, naj bi večkrat napisal po kako sloyniško opomnjo, ali — da se odkrito reče, — vspeha ni viditi. Res, današnja slovenščina, ako jo primerjamo z nekdanjo, kakor je pred nekaj leti bila, kaže na eno stran precej napredka in razvitka, ki bi ga po nekem mogli šteti za naš pritrud, ali v nekaterih rečéh kaže morebiti tudi nekoliko nazadka (str. 115)“. Na str. 175 naznanja A. Globočnikov „Allg. Repertorium d. Gesetze u. Verordnungen aus allen Fächern.“ — L. 1878 str. 35: spoznati erkennen, ne izpoznati Jemand aus einer Menge herauskennen; spoved confessio, česk. zpověď, polj. spowiedz, nasproti izpoved enuntiatio, česk. vypověď Aufkündigung. Pisanje koji, koja, koje nam. kateri (kteri ali ki) ni za nič bolje od pisanja što nam. kaj; mi pa smo kajkavci in ne štokavci. Ne bodimo torej mešavci (str. 59)!

Naši dopisi.

Iz Logatca. Vabilo k tretjemu občnemu zboru društva učiteljev in šolskih prijateljev okraja logaškega, ki bode v četrtek, dné 3. mal. srpana t. l. ob 1. uri popoldne (po okrajni učiteljski konferenciji) v šolskem poslopji v Dolenjem Logatci s tem-le vzporedom:

1. Poročilo o društvenem delovanji pretek. leta.
2. Poročilo blagajnikovo in volitev treh pregledovalcev računov.
3. Volitev petih udov v društveno vodstvo.
4. Določitev letnega doneska za prave in podporne ude.
5. Volitev delegatov v „Zvezo slovenskih učiteljskih društev“.
6. Nasveti in prosti govori posameznih drušvenikov.

K obilni udeležbi vabi najuljudneje načelnístvo društva učiteljev in šolskih prijateljev okraja logaškega.

Iz logaškega okraja. (Okrajna konferencija.) Dnevni red okrajne učiteljske konferencije za logaški okraj dné 3. malega srpana 1890. ob 9. uri popoldne v Dolenjem Logatci:

1. Predsednik določi svojega namestnika, in volita se dva zapisnikarja.

2. Predsednik objavi ukaze višjih šolskih oblastev in svoje opazke pri nadzorovanji šol.

3. Določi in razdeli se tvarina iz realij za posamezne razrede in oddelke na raznih kategorijah ljudskih šol logaškega okraja na podlagi ukaza vis. c. kr. deželnega šolskega sveta z dné 18. listopada 1888., št. 1836. Za vsako kategorijo izbrana sta po dva poročevalca.

4. Knjižnični odbor poroča za šolsko leto 1889/90. — Volitev tega odbora.

5. Voli se stalni odbor okrajnega učiteljskega zbora.

6. Nasvet g. Ribnikarja o pouku v kmetijstvu in sadjarstvu na ljudskih šolah logaškega okraja.

7. Drugi samostalni nasveti, kateri se morajo pismeno naznaniti stalnemu odboru do dné 26. rožnika.

8. Pregled dolenje-logaške šolske delarne.

Iz Črnomlja (Učiteljska konferencija.) Letošnje redno okrajno učiteljsko zborovanje se bode vršilo dné 17. malega srpana t. l. točno ob 9. uri zjutraj v šolskem poslopji v Črnomlju.

- Dnevni red: 1. Predsednik otvori zborovanje in imenuje namestnika.

2. Volita se dva zapisnikarja.

3. Opazke c. k. okrajnega šolskega nadzornika o stanju šolstva.

4. Razgovor o došlih zakonih in ukazih.

5. Nadučitelj, učitelj; vzajemno delovanje, kolegialnost in razmerje med njima. Poročevalce določi g. nadzornik.

6. Kako vnmaj učitelj posredno roditelje in otroke za šolo? Poročevalce določi žreb.

7. Poročilo o stanju in blagajni okrajne učiteljske knjižnice.

8. Volitev knjižničnega odbora.

9. Razgovor o šolskih knjigah za bodoče šol. leto.

10. Volitev stalnega odbora.

11. Volitev jednega zastopnika učiteljstva v c. k. okrajni šolski svet za tekočo volilno dobo.

12. Nasveti, ki se imajo vsaj 3 dni pred konferencijo doposlati stalnemu odboru.

Iz kočevskega okraja. (Uradna učiteljska konferencija za kočevski okraj) bode dne 30. mal. srpana t. l. v Koprivniku (Nesselthal) na Kočevskem. Razven vsako leto navadnih točerk sta na dnevnem redu dve poročili in sicer: 1.) Kako naj se zanimivo poučuje iz računstva na najnižji stopinji. 2.) O cvetličarstvu v šolskem vrtu. Obe poročili sta slovenski in nemški.

Zanimiva utegne postati letošnja konferencija radi tega, ker se bo v njej menda razpravljalo o razdelitvi konferencije, v slovensko in nemško. Stvar ta je pomenljiva za nas učitelje s sploh šolstvenega — pa morebiti tudi iz narodnega stališča. Dobro bode torej, ako se slovenski učitelji zjedini v nazorih že pred konferencijo, da moremo pri konferenciji soglasno postopati, kakor bodo gotovo naši nemški tovariši. Ker pa je radi zelo neugodnih občevalnih razmer v našem razsežnem okraju temeljit skupen razgovor sila težaven ali celo nemogoč, bodi mi dovoljeno, da na tem mestu cenjenim svojim tovarišem povem svoje mnenje o tej stvari ter jih prosim, da presodijo vrednost mojih nazorov.

Za razdelitev sem načelno jaz in je večina slovenskih tovarišev in so vsi nemški. Je pa tudi več uzrokov za, nego p r o t i. Glavni uzrok za razdelitev je ta, da je bil doslej (posebno zadnjih 5 ali 6 let) odbijajoči element med slovenskimi tovariši z jedne in nemškimi z druge strani vselej jačji nego privlačni. Združeno in le kot tako plodonosno delovanje pri konferencah je bilo torej nemogoče. To nasprotstvo seveda nikakor ne more pospeševati namen konferencije. Uspeh konferencij je oviralo tudi to, ker se je zadnja leta uvêla navada, da se vsako poročilo čita v obeh jezikih, da se stori pravica obema narodnostima. To je zahtevalo odveč časa in ga kratila drugim koristnim predmetom. Pri lanski konferenciji n. pr. je bilo sklenjeno, da se bode temeljito in obširno poročalo o izpeljivosti novih učnih načrtov — toda na dnevnem redu za letošnjo konferencijo pogrešamo iste točke — ker nedostaje časa. Kdor se je udeležil

že konferencij, vé, kako blagodejen je prost, le z oziri na dostojnost omejen prijateljsk razgovor po konferenciji. A kako je bilo doslej pri nas? Od leta 1885. ločeni smo v dva tabora. To se čudno ujema z duševno jednostjo učiteljev. Žalostno — pa istinito.

Navel bi lahko še več neprilik naših dosedanjih konferencij — toda naj zadostujejo navedene. Tehnih uzrokov za razdelitev je torej dovolj, a proti njej jih ne najdem. Morebiti mi pač kdo poreče, da z razdelitvijo izpustimo iz svoje večine izviraajoče moči in nadvlade nemško manjšino. A ta ugovor je ničev. Saj nam učiteljem ni dana nikdar prilika pri konferencah odločevati o narodnostnih vprašanjih. Svojo večino moremo uporabljati le v to, da nemškim tovarišem odvzamemo zastopnika v okrajnem šolskem svetu, v deželnej konferenciji, da jih izrinemo iz odborov. Tega pa ne namerava večina slovenskih tovarišev.

Ako se konferencija **prav** razdeli, imeli bomo mi od svoje slovenske gotovo več dobička nego smo ga imeli od dosedanje skupne, torej sme in more vsak glasovati za razdelitev, toda le tedaj, ako se ista res izvrši pravično. Po mejah sodnih okrajev bi se ne smela razdelitev izvršiti, kajti v kočevskem sodnem okraju so tri slovenske šole in dve utrakvistični, ki bi bile ločene (oziroma njihovi učitelji) od nas in pridružene nemškim. Da si se gre-le za razdelitev konferencije a ne okrajnega šolskega sveta, vendar se mi zdi škodljivo za nas, odločiti od nas slovenske tovariše. Razdelitev bi se morala pač tako izvršiti, da bi bilo vse učno osobje vseh slovenskih šol združeno v jedno, a ono nemških šol v drugo konferencijo. Draga ima utrakvistično šolo, ki pa ima po večini slovenske učence, torej bi morala tudi ta šola pridružiti se slovenskim. Gledé utrakvistične šole v Nemški Loki mi niso znane številčne razmere, torej se gledé te šole ne morem sedaj že definitivno izreči. Za drugačno razdelitev se ne moremo vneti. Težavno se mi vidi, kako razdeliti knjižnico. Gotovo najbolje storimo, ako jo pustimo nerazdeljeno. Gledé uprave pa bi bilo umestno to le: Knjižnični odbor naj sestoji na podlagi števila slovenskih in nemških učiteljev iz treh slovenskih in dveh nemških učiteljev; vsaka konferencija razpolaga s tistim delom skupnih knjižničnih dohodkov, katerega vplačujejo njeni udje. Ako pa bomo izpredvideli, da se bode razdelitev vendar predlagala in ima ta predlog količjak gotovosti, da prodere, potem je pa bolje, da ga mi stavimo, potem na ta način več dosežemo.)*

Ivanec — Vel. Lašče.

Iz Ljubljane. (Učiteljska konferencija.) Dnevni red okrajne učiteljske konferencije

*) Ta dopis smo primerno skrajšali, ker nam je primanjkovalo prostora za to številko in ker brez obširnega dokazovanja po obstoječih razmerah vsak razumen šolnik lahko spozna, da bode razdelitev konferencije, ki je tudi po zakonih utemeljena, le v prid šolstvu in učiteljstvu. Ured.

za okolico Ljubljansko dné 16. malega srpana 1890. l. ob 9. uri dopoldne v drugomestni deški ljudski šoli (na Cojzovi cesti) v Ljubljani.

1. Otvoritev konferencije, določitev predsednikovega namestnika in volitev dveh zapisnikarjev.

2. Poročilo c. kr. okrajnega šolskega nadzornika o nadzorovanih šolah.

3. Določitev in razdelitev učne tvarine iz realij za posamezne razrede in oddelke na raznih kategorijah ljudskih šol z ozirom na dosedanje učne knjige in učne črteže. — Poročevalec za jednorazrednice gosp. J. Gregorin; za dvorazrednice gosp. Fr. Kavčič; za trirazrednice gosp. Fr. Papler; za štirirazrednice gosp. Vinko Levstik.

4. Kaj zahteva sedanja doba od učitelja glede vzreje, oziroma šolske discipline? Poročevalki: gospdč. Janja Miklavčič in gospdč. Anka Pour.

5. Izbor učnih knjig in beril za šol. l. 1890/91.

6. Poročilo knjižničnega odbora o stanju in računu okrajne učiteljske knjižnice.

7. Nasveti o nakupu novih knjig za okrajno učiteljsko knjižnico, katere je najkasneje do 12. mal. srpana t. l. pismeno oglasiti pri knjižničnem odboru.

8. Volitev knjižničnega odbora za leto 1890/91.

9. Volitev stalnega odbora okrajne učiteljske konferencije za šolsko leto 1890/91.

10. Samostalni predlogi, katere je najkasneje do 12. mal. srpana t. l. pismeno oglasiti pri stalnem odboru.

Z Dolenjskega. Najvažnejši predmet v nepolitičnih stvareh je zdaj na dnevnem redu gotovo velika kmetijska razstava na Dunaji, za katero se vse več ali manj zanima. Med temi so v prvi vrsti vsi bolj napredni kmetovalci, obrtniki in posebno mi učitelji, ki imamo nalogo, pospeševati umno kmetijstvo v raznih strokah. Zatorej se mi zdi umestno, da tudi „Tovariši“ spregovori kaj več o tem.

Taka kmetijska razstava je gotovo najbolj poučno sredstvo, ki vzpodbudi in gane marsikaterega, ki si jo pazno ogleda, bolj kakor še tako temeljita predavanja; kajti, če kje, velja tukaj pregovor: „Besede mičejo, vzgledi vlečejo“.

Koliko zanimivega se je že bralo o tej razstavi, in koliko se bo še! A to pač nima nikakega pravega haska za onega, kdor si razstave ne bo ogledal sam. Res bode obiskalo to razstavo nebrojno državljanov in tujcev raznih stanov, a vse to bo le mala peščica proti neudeležencem, ki se bodo morali zadovoljiti samo s „pobožno željo“. Tacih bode tudi velika večina med učitelji.

Zanimajmo se torej še do časa za tako važno stvar, in prizadevajmo si doseči kaj v ta namen!

Leta 1873., ko je bila na Dunaji svetovna razstava, podelile so se podpore nekaterim ljudskim učiteljem, da so šli ogledat si tisto svetovno razstavo. Če se je pa to zgodilo za svetovno razstavo, koliko

bolj umestna bi bila zdaj taka podpora za kmetijsko razstavo, ki ima neprimerno več veljave za nas učitelje, kakor svetovna. Moja misel je torej, da bi se poprosil slavni deželni odbor za primerno denarno podporo, s katero bi se mnogo učiteljem kranjskim omogočilo ogledati si med letošnjimi šolskimi počitnicami to razstavo.

Recimo dalje, ko bi se to zgodilo, da se podpora dovoli, pridružilo bi se lahko tem učiteljem še več družih, ki želé obiskati razstavo na svoje stroške. Vsi ti bi odrinili pod voditeljstvom katerega skušnega kolega, katerih več že Dunaj dobro pozna.

J. Gantar — Studenec.

Iz Šent-Jernej. (Janez Kaliger †). Obhajali in praznovali smo 21. rožnika t. l. prav slovesno god sv. Alojzija s šolsko mladino. Ko po končani slovesnosti domov grem, nagovori me sel iz Šmarjete, naj pridem ondotnega gospoda nadučitelja obiskat, ker je že od nedelje nevarno bolan. Nisem mogel takoj ta dan iti, šel sem še le drugi dan t. j. 22. rožnika po končanem krščanskem nauku. Med potjo me pa že sreča moj bližnji sosed ter pove žalostno vest, da ga bom težko še živega našel. Pohitel sem, in ko v Šmarjeto pridem, stopivši v šolo zagledam na odru mrliča blagega gospoda Janeza Kaligerja, nadučitelja Šmarjetskega. Nanašali so ravno cvetlice prav obilo, katere so okoli odra lepo postavili.

Kruta smrt je odvela z neizprosno svojo mrzlo roko jednega iz naše srede, moža poštenjaka, moža trdnega značaja in blagega srea. Skrbnega očeta in moža je vzela svoji ženi in otrokom, šoli šmarjetski vnetega učitelja in cerkvenega pevca in orglavca in vsemu učiteljskemu stanu ljubelega tovariša.

Izdihnil je 22. t. m. svojo blago dušo po kratki, komaj teden trajajoči bolezni, previden s svetimi zakramenti za umirajoče, v 69. letu svoje starosti. Pokojnik je bil rojen v Stopičah pri Rudolfovem. Prvi pouk je dobil od svojega očeta, ki je bil tukaj za učitelja ali bolje za orglavca. Hodil je potem v šolo v Rudolfovem. Imel je lep rokopis. Ker ga ni veselilo dalje se učiti, navadil se je orgljanja in kmalu je dobil kot orglavec službo v Hinjah. Od tam se kmalu preseli zopet kot orglavec v Prečino pri Rudolfovem. Ker je znal lepo orglati in popevati, so ga ljudje radi imeli. Tudi so ga hujskali, naj le vesele poskočnice v cerkvi igra, ker „mi kmetovalci Te plačujemo, moraš nas ubogati!“ Bivši čast. g. župnik Janez Bačnik, kateri je šele lansko leto umrl, pa ni pustil v cerkvi poskočnih melodij in koračnih igrati. Radi tega sta se sprla in konec je bil, da je leta 1850. šel zopet kot orglavec v Hinje nazaj. Leta 1852. se je pa v Idriji odprl jednoletni učiteljski kurs, in šel se je blagi pokojnik tija vezbat. Izučil se je prav dobro, tako da je dobil izvrstno spričevalo. (Konec prih.)

J. Sajé.

Komen. (Uradna okrajna učiteljska konferencija.) Vsled odloka slavnega c. kr. okraj-

nega šolskega sveta sežanskega z dné 10. rožnika t. l., št. 377 bode imelo učiteljstvo tega okraja svojo uradno okrajno učiteljsko konferencijo dné 9. malega srpana ob 10. uri dopoldne in 10. malega srpana ob 8. uri zjutraj v šolskem poslopji v Sežani.

Dnevni red je sledeči:

1. Poročilo c. kr. okrajnega šolskega nadzornika gospoda D. Sinkoviča o stanji šol tukajšnjega okraja.

2. Sestava podrobnega učnega načrta za vse predmete ljudske šole za jedno-, dvo- in štirirazrednice. Referenti bodo udje one enquete, ki je v šestih predkonferenčnih sejah izdelovala in načrtovala učno tvarino za te načrte. *)

3. Poročilo odbora okrajne učiteljske knjižnice.

4. Volitev stalnega odbora.

To vabilo se je razposlalo učiteljstvu našega okraja poudarjajoč § 4. ministerijalne naredbe z dné 8. vel. travna 1872, št. 68. A. L.

Prevažna in težka je 2. točka dnevnega reda. V olajšavo in precizno določevanje tvarine iz predmetov ljudske šole je slavno tukajšnje okrajno šolsko svetovladstvo izvolilo enketo sedmih udov izmed učiteljstva,

*) Našemu p. n. učiteljstvu v znanje omenim, da so od enquete za referente določeni:

a) Za jednorazrednice g. Ivan Bano in g. Fr. Tomšič.

b) Za dvorazrednice g. Anton Benigar in g. Ant. Berginec.

c) Za štirirazrednice g. Matej Kanté in Anton Leban. Poleg tega bodo poročali:

Za ročna dela za vse šole gospodič. Kr. Kazafura, za petje in kmetijstvo g. A. Benigar, za risanje g. J. Starec in za telovadbo A. Leban. Pis.

kateri so pod predsedništvom g. nadzornika več dnij v Sežani določevali učno snov iz predmetov ljudske šole. Pomisliti je, da se nahajajo v tem šolskem okraju 2 štirirazrednici, 3 dvorazrednice in 29 jednorazrednic. Učitelji delujoči v enketi so bili: iz štirirazrednic 3, iz dvorazrednic 2 in jednorazrednic tudi 2.

Priznavam, da sta v enketi delovala za jednorazrednice učitelja večaka, ki umeta vsak pojem fundamentalno pretresti, pravo določati, kar nam je v poročstvo, da sta tudi povoljno določila poučevanjsko snov jednorazrednicam. Enketa je obširno, podrobnostno sestavila in nam določila snov iz posamičnih predmetov glede na učne načrte za ljudske šole.

Čitaje razgrne se v dan konferencije sestavljena snov, po kateri se bomo morali vesti v bodoče ako Bog — do pičce. Nemogoče je pa mimogredé stvarno pretuhtati čitajoče prevažne odlomke poučevanja. To so uvidili zborujoči učitelji v Sežani, dné 1. vel. travna t. l., ki so naše društveno vodstvo zaprosili, da ono vložijo prošnjo slavnemu c. k. okrajnemu šolskemu svetovladstvu, naj bi blagoizvolilo po enketi sestavljeno učno snov litografirati — ali pa po okrožnici razposlati oni prepis, vsaj jednorazrednim učiteljem.

Tako bi se sešli v dan konferencije v zavesti, da bode snov povoljno določena, ter se zjedini v mogočih nedostatkih in izkazala bi se osnovitev posamičnih učnih predmetov gotovo v luči dovršenosti.

V pouk nam bodi dovršenost sestavljenih podrobnih učnih načrtov l. 1885. in 1886., kajti, kar konferencija odobri, visoki deželni šolski svet potrdi, postane meso in kri. A. F.

Vestnik.

Iz vdovskega društva. Od zadnje odborove seje so vložili štirji učitelji prošnje za vzprejem v društvo, katere prošnje se v kratkem rešijo. Kje so pa še drugi? Skrb za obitelj je poleg stanovskih dolžnostij pač vsakemu oženjenemu učitelju najbližja; samo dobra volja pa tudi nič ne pomaga, če se dejanski ne izvrši.

Vzprejemne izkušnje v prvi razred ljubljanskih srednjih šol se bodo vršile dné 14. t. m., vpišujejo pa se učenci dné 13. t. m. Na to opozarjamo vse častite tovariše, ki imajo med svojimi gojenci kaj takih „kandidatov“.

Zrellostne preizkušnje na ljubljanskem učiteljski delajo pripravniki gg.: Čampa Teodor iz Zaspega, Hubek Martin iz Gradiš, Križner Jožef iz Trboja, Lužar Fortunat iz Vel. Lašč, Perko Lovro iz Poljan, Petrič Janez iz Zlebič, Potrebin Leopold iz Šmartnega, Sachs Alojzij iz Medvod, Sone Anton iz Ježice, Stefančič Francšek iz Šmarja, Verbič Jožef iz Borovnice, Vrečko Jakob iz Ponikev (Štaj.) in gospodičini Dereani Jožefina in Zwayer Balbina, uršulinski pripravniki.

Podpore za učiteljski tečaj. Dasi je visoki deželni zbor kranjski letos mnogo žrtvoval za petmesečni tečaj za učitelje risanja v Gradci, pokazal se je

zopet kaj velikodušnega in vnetega za nadaljno izobraženje kranjskih učiteljev. Za udeležitev učiteljskega tečaja za deška ročna dela na Dunaji je podelil petnajstim učiteljem podpore po 50 glđ.; kakor čujemo, misli tudi slavná kranjska hranilnica tem učiteljem podeliti podpore. Ti gg. so: Francšek Trošt, nadučitelj na Igu; Vojteh Ribnikar, nadučitelj v Dol. Logatci; Jožef Žirovnik, nadučitelj v Begunjah; Ivan Pipan, nadučitelj v Črnem Vrhu; Anton Skala, nadučitelj v Vremah; Francšek Golmajer, nadučitelj v Loškem Potoku; Jurij Adlešič, nadučitelj v Šmartnem; Jožef Reich, učitelj na Vinici; Hinko Likar, učitelj v Grahovem; Florijan Rozman, učitelj v Krškem; Anton Lapajne, učitelj v Ribnici; Francšek Rant, učitelj na Trati; Janez Levec, voditelj v Boštanji; Ivan Kuhar, učitelj v Trbojah in Albert Sič, učitelj v Št. Vidu. Zastopani so torej razven Ljubljane, novomeškega, radovljskega in kamniškega okraja vsi šolski okraji. Udeleženci imajo priliko, da se razven ročnega dela v petih tednih marsikaj na Dunaji nauče in marsikaj vidijo, kar bodo pozneje mogli v povzdigo šole vporabljati, ob enem pa si tudi ogledajo kmetijsko razstavo. Želimo jim najboljše uspehe!

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 429.

okr. š. sv. V začetku prihodnjega šolskega leta namreč s 1. kimovcem t. l. se bodo v Črnomeljskem šolskem okraji naslednje učiteljske službe stalno ali začasno namestile:

1.) Na štirirazredni Franc-Jožefovi ljudski šoli v Črnomlji 3. učiteljsko mesto z letno plačo 500 gld., potem služba učiteljice z letno plačo 450 gld. in eventualno 4. učiteljsko mesto s 400 gld. letne plače, za katero zadnjo službo smejo tudi učiteljice prositi.

2.) Na štirirazredni ljudski šoli v Metliki služba učiteljice z letno plačo 450 gld. eventualno 3. učiteljsko mesto s 450 gld., pri kateri zadnji službi se bode v prvi vrsti na moške prosilce oziralo; na dalje 4. učiteljsko mesto s 400 gld., za katero smejo tudi učiteljice prositi.

3.) Na trirazrednici v Dragatuši druga učiteljska služba z letno plačo 450 gld. in tretja učiteljska služba z letno plačo 400 gld. K temu se dostavlja, da imata obe službi prosto stanovanje in da se želi za tretje mesto dobiti učiteljico. Z drugo učiteljsko službo združi se navadno služba za pouk na izgrejni (excurrando) šoli v Bojancih z remuneracijo letnih 200 gld.

4.) Na dvorazrednici v Podzemlji drugo učiteljsko mesto z letno plačo 400 gld. in prostim stanovanjem.

Prošnje naj se vlagajo do dne 20. malega srpana t. l. pri podpisnem uradu.

C. kr. okrajni šolski svet v Črnomlji
dne 12. rožnika 1890.

Dr. Hinterlechner s. r.

Št. 592.

okr. š. sv. Na dvorazredni ljudski šoli v Loškem Potoku se razpisuje drugo učiteljsko mesto z letno plačo 400 gld. in prostim stanovanjem v stalno umeščenje.

Pravilno osnovane prošnje je postavnim potem semkaj vložiti do dne 2. mal. srpana t. l.

C. kr. okrajni šolski svet v Kočevji
dne 18. rožnika 1890.

predsednik: *Thomann s. r.*

Št. 527.

okr. š. sv. V šolskem okraji Logaškem so stalno ali začasno oddati tri izpraznjene učiteljske službe in sicer.

1.) tretja učiteljska služba na trirazrednici v Planini z letno plačo 400 gld;

2.) druga učiteljska služba na dvorazrednici na Uncu z letno plačo 400 gld;

3.) četrta učiteljska služba na štirirazrednici v Starem trgu z letno plačo 400 gld.

Prošnje opremljene po predpisih je vložiti do 21. mal. srpana t. l. pri tukajšnjem uradu.

C. kr. okrajni šolski svet v Logatci
dne 21. rožnika 1890.

Dell-Cott s. r.

Št. 341.

okr. š. sv. Na jednorazrednici na Brdu je stalno ali začasno oddati služba učitelja-voditelja z dohodki tretjega plačilnega razreda in prostim stanovanjem.

Dotične prošnje naj se postavnim potem do dne 31. mal. srpana t. l. pri podpisnem uradu vložijo.

C. kr. okrajni šolski svet v Kanniku
dne 23. rožnika 1890.

Listnica uredništva.

Zaradi mnogih dopisov, ki so po večini takega zadržaja, da se ne morejo na poznejše številke našega lista odložiti, primorani smo bili, da smo nekatere običajne predele, kakor „ukazi“, književnost, vprašanja in odgovori“ na prihodnje številke odložili. Prosim torej p. n. častite naročnike in tiste sodelovalce, katerih dopisov in razprav še nismo priobčili, potrpljenja. Težko je vsem ustreči, a z druge strani nas veseli, da se naše učiteljstvo tako gorko zanima za svoje stanovske interese, kakor za napredek šolstva sploh. Le s premišljenim duševnim delovanjem nam je mogoče, naše šolstvo in ugled učiteljstva na stopinjo povzdigniti, katero v istini zasluži.

Prošnja: V tem meseci se vrste po večini naše okrajne konferencije. Ker nam je izboljšanje stanja

šole in učiteljstva pri srci, prosimo tem potem gg. okrajne šolske nadzornike in za stvar vnete gg. kolege, da to priliko porabijo in gg. učitelje v nemajo k pristopu k vdovskemu društvu; ob takih prilikah se marsikaj doseže. Gospode dopisnike in poročevalce v konferencah pa uljudno prosimo, da nam blagoizvolijo doposlati poročila o konferencah in referate, ki imajo sploh za šolstvo in naše učiteljstvo kaj pomena.

G. J. R. v M.: Ker smo od druge strani o iste stvari pred Vašim dopisom dobili drugega, morali smo tega objaviti. Prosim pa za obljubljeno razpravo, ki bode prav na mestu. — G. A. F. v R.: Ker se nam je dnevni red konferencije že od drugod doposlal, priobčili smo le drugi del Vašega dopisa. Z daljimi poročili in dopisi nam prav ustrezete, ker se gorko zanimamo za tamošnje šolske in stanovske razmere. V prvi vrsti pa prosimo poročila o konferenciji.

„Učiteljski Tovariš“ izhaja na celi poli velike osmerke 1. in 15. dan vsakega meseca; ako je pa na ta dan nedelja ali praznik, izide dan poprej ali pa dan pozneje. — List stoji za vse leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 50 kr. Udje „Slovenskega učiteljskega društva“ prejema list za 2 gld. na leto, za 1 gld. na pol leta.

Spisi naj se blagoizvolijo pošiljati uredništvu v Ljubljano, Florijanske ulice št. 1; naročnino pa prejema g. Fr. Kokalj v Ljubljani na Bregu št. 16.

Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko.

 Današnjemu listu priložena je priloga J. R. Milic-eve tiskarne, na katero vse p. n. č. gg. čitatelje opozarjamo.

Tiska J. R. Milic-eve tiskarna v Ljubljani.